

“เหมือนต้นไม้ที่...ภูผิงค์”

พระตำหนักภูผิงค์ราชินีเวคน

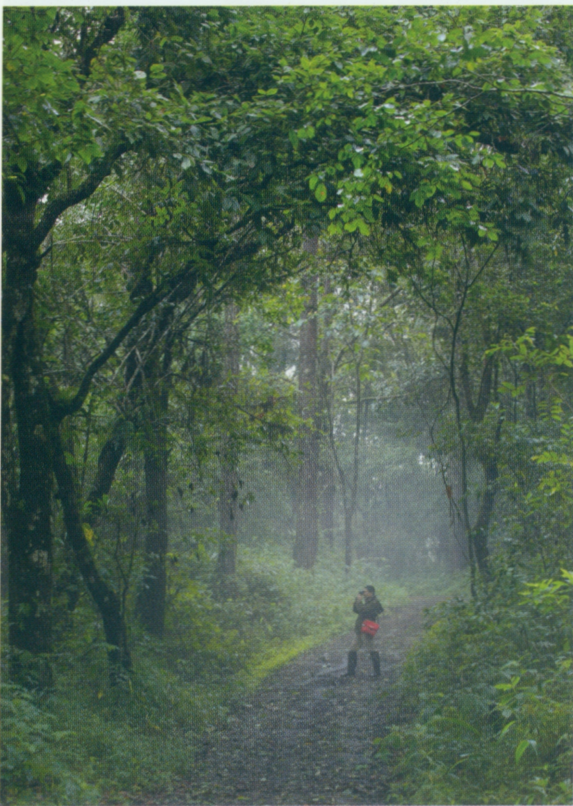

วิศาล น้ำค้าง

295015

อาจารย์พิเศษ

คณะสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

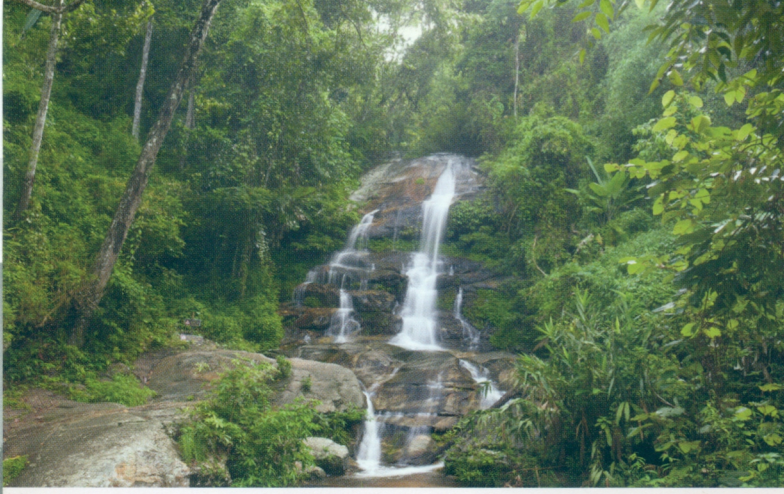
เส้นทางสู่ยอดดอยปุยที่ร่มครึ้ม

ยี่สิบกว่าปีที่แล้ว ในครั้งที่ผมได้มีโอกาสขึ้นไปเดินเที่ยวชมธรรมชาติบนยอดดอยสุเทพ-ปุยในครั้งแรกๆ บรรยากาศช่วงปลายฝนต้นหนาวนั้น ยังคงทิ้งร่องรอยของดินที่เคยชุ่มชื้น กิ่งก้านต้นไม้พากันผลิใบในคราวที่ฝนฉ่ำ อากาศโดยรอบสดชื่นไร้ซึ่งกลิ่นควันเขม่า มันทำให้เรารู้สึกถึงความสงบนิ่งในที่อันกว้างใหญ่ ปลอดภัยเย็นสบาย แต่อบอุ่น จนยากเกินบรรยายให้ออกมาเป็นตัวหนังสือให้รับรู้ถึงความเป็นจริง

ความสูง 1,685 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ที่ทะยานขึ้นไปในอากาศ ทางทิศตะวันตกของตัวเมืองเชียงใหม่ พร้อมกับป่าไม้เบญจพรรณที่ช่วยปกคลุมอยู่จนทั่วบริเวณพื้นที่ ปัจจัยเหล่านี้จึงช่วยทำให้อากาศบนดอยสุเทพ-ปุยมีอุณหภูมิที่เย็นสบายตลอดทั้งปี

ผู้ใหญ่ในยุคเมื่อสักห้าสิบปีที่แล้ว เล่าความหลังให้ผมฟังบนรถขณะที่เรากำลังขับขึ้นไปทำธุระบนพระตำหนักภูผิงค์ราชินีเวคนด้วยกัน “บนเส้นทางนี้ในสมัยที่กำลังเริ่มจะสร้างพระตำหนักภูผิงค์ฯ ใหม่ ๆ ช่วงนั้นฉันได้ขึ้นมาบนนี้บ่อย ๆ ยังเห็น นกบินผ่านไปมาแต่ก็ไม่รู้จักชื่อ ตัวเมื่อก่อนก็ชอบเดินข้ามถนนในช่วงค่ำๆ จะเห็นตาวาว ๆ เมื่อกระทบแสงไฟ ส่วนแก๊งกวางก็มีให้เห็นอยู่บ่อย ๆ”

น้ำตกมณฑาธาร เป็นน้ำตกที่มีน้ำให้ดูตลอดทั้งปี

นางพญาเสือโคร่งจะเบ่งบานในช่วงฤดูหนาวของทุกปี

นี่เป็นคำพูดที่คุยกันในระยะห่างทางที่ผมกำลังขับรถ ขณะฟังเรื่องราวอยู่ผมก็มองเห็นภาพต่าง ๆ ลอยอยู่ข้างหน้า เพราะเมื่อประมาณปี 2530 ตอนผมขับรถลงคanyonในช่วงค่ำ ก็ยังเคยเห็นเม่นตัวเขื่องตัวาวเช่นเดียวกับเรื่องที่ฟังมา และเห็นแลนด์สไควใหญ่ ๆ เดินสายข้ามถนนอยู่อย่างสบายใจ แม้วันนี้จะมีบางสิ่งบางอย่างขาดหายไปบ้างก็ตาม

เมื่อผมหวนคิดถึงชายอีกคนที่เคยพูดคุยกันมาก่อนนี้ ไม่นานนัก “ผมเป็นคนที่เกิดบนดอยนี้ ในยุคนั้นก็มีเพื่อน ๆ ที่ชอบล่าสัตว์ พอมิปีนยวาก็เลยสนุก สัตว์สีขา หรือว่ากระทิง นกเปล้าก็ได้กันมาจนเต็มตู้เย็น”

เมื่อรวบรวมด้วยเหตุผลต่าง ๆ ที่ฟังมาแล้ว สิ่งเหล่านี้ ไม่น่าจะมีอะไรเกินจริง เพียงแต่ว่าวันนี้ยากที่จะมีอะไรมายืนยัน เพราะสัตว์กลีบหรือสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้น อาจเรียกได้ว่าสูญพันธุ์ไปจากพื้นที่บริเวณนี้ จะด้วยเหตุผล จากการถูกล่าหรือว่าการถูกรุกรกของถิ่นอาศัยก็แล้วแต่

บนความสูง 1,400 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง บนพื้นที่ไม่มากนักซึ่งเรียกว่าดอยบวกห้า เป็นส่วนหนึ่งของดอยสุเทพ-ปุย นั่นคือบริเวณที่ตั้งของ “พระตำหนัก ภุพังคราชนิเวศน์” สถานที่ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

กุหลาบพระนาม “ควีนสิริกิติ์”

กุหลาบสีสวย (ไม่ทราบชื่อ)

“สวนสุวีรี” ที่มีกุหลาบอยู่หลากหลายสายพันธุ์

หมอกยามเช้าปกคลุมพระตำหนักสิริสรงกุญพิงค์

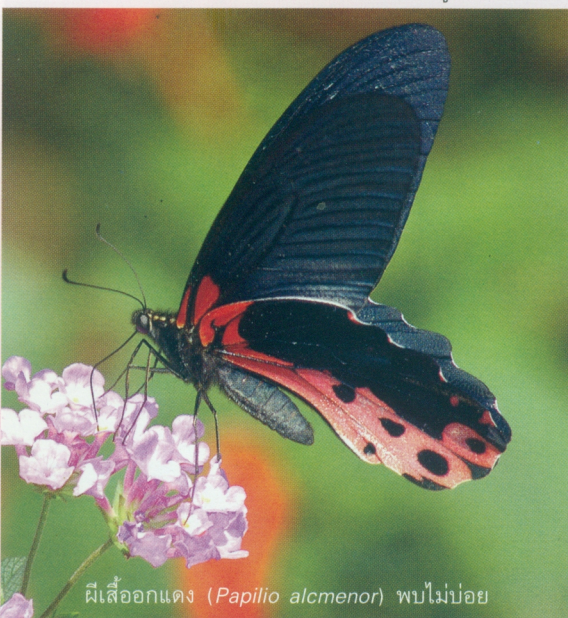
ทางเดิน ปลูกประดับด้วยไม้ดอกไม้เมืองหนาวตลอดเส้นทาง

ผีเสื้อลายเขาสูง (*Argyreus hyperbius*)
หาชมได้ในกุญพิงค์ราชนิเวศน์

ผีเสื้อแดงอินเดีย (*Vanessa indica*) ที่หาดูได้ยาก

ผีเสื้อออกแดง (*Papilio alcmenor*) พบไม่บ่อย

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ก่อสร้างพระราชนิเวศน์ขึ้น เมื่อพุทธศักราช 2504 เพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับทรงรับพระราชอาคันตุกะ และเป็นที่พักผ่อนในโอกาสเสด็จแปรพระราชฐานมาทรงเยี่ยมพสกนิกรทางภาคเหนือ รวมทั้งทรงติดตามงานในพระราชดำริเป็นประจำเสมอมา

ปัจจุบัน พระตำหนักกุญพิงค์ราชนิเวศน์ นับเป็นแหล่งที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ทางระบบนิเวศเสมอมา ยังปฏิบัติตามหลักการทรงงานและแนวพระราชดำริ พระราชดำริ “ใช้ธรรมชาติรักษาธรรมชาติ” ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทำให้ทั่วบริเวณกุญพิงค์ราชนิเวศน์เปรียบดังสวนสวรรค์ด้วยพสกษานานาพันธุ์

ด้วยการดูแลของผู้อำนวยการ พระตำหนักกุญพิงค์ราชนิเวศน์อย่างเอาใจใส่ พร้อมทั้งดูแลพันธุ์ไม้ด้วยการไม่ใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายกับสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ จึงไม่น่าแปลกใจว่าทำไมสถานที่แห่งนี้จึงยังคงมี นก แมลง อยู่เป็นจำนวนมาก ใครที่เคยเข้าไปชมมาแล้วคง ปฏิเสธไม่ได้ว่า กุหลาบที่นี่สวยงามไม่แพ้ที่ใดในโลก พร้อมกับไม้เมืองหนาวที่ปลูกประดับอยู่ตลอดข้างทางเดิน

นกแขวงแสวสีเทา (Ashy drongo) ปราดเปรี้ยวและห้วงถิ่น

นกพญาไฟพันธุเหนือ (Long-tailed minivet)

ใบเมเปิลแดงสดในเดือนธันวาคม

นกกินปลีหางยาวคอดำ (Black-throated sunbird)

แม้บริเวณของพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ ดูเหมือนจะไม่มากนัก แต่ด้วยสภาพแวดล้อมและการดูแลที่เหมาะสม เช่นนี้ เราจึงสามารถพบนกประจำถิ่นและนกอพยพได้นับร้อยชนิด ผีเสื้อชนิดที่หาดูได้ยาก หรือ มอธ (ผีเสื้อกลางคืน) อีกเป็นจำนวนมาก ดังดอกไม้ กวางดาว กวางห้าขา หรือ ไก่ฟ้าหลังขาว ก็ได้แอบอิงอาศัยภายในบริเวณของพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ แห่งนี้ด้วยเช่นกัน

ขณะที่เรากำลังใช้ชีวิตกันอย่างสุขสบาย และใช้ทรัพยากรกันอย่างฟุ่มเฟือยอยู่นั้น แมลงตัวเล็ก ๆ ที่บินอยู่ในอากาศกำลังสละชีวิตเพื่อให้นักนางแอ่นได้คาบไปป้อนลูกในรัง หนอนน้อยชี้เห่ที่เกาะตามใบ กำลังจะกลายเป็นผีเสื้อแสนสวยภายในไม่ช้า นกที่เก็บกินผลไม้ก็กำลังทำหน้าที่บินไปจับถ่ายในป่าลึก เพื่อช่วยกันปลูกต้นไม้ ป่าไม้ที่กว้างใหญ่ก็ช่วยกันซึ่มซบก็กเก็บน้ำฝน แล้วค่อย ๆ คลายกลายเป็นลำธารเล็ก ๆ ไหลรวมเซาะเซาะกันจนกลายเป็นน้ำตกที่ยิ่งใหญ่ รวมไปถึงลำคลองและแม่น้ำ ไม่มีอะไรในธรรมชาติที่เกิดมาสูญเปล่า ทุกสิ่งบนโลกใบนี้ล้วนสรรค์สร้างความสมดุลเกื้อกูลให้กับตัวเองมานับล้าน ๆ ปี เราจึงมีคำว่าระบบนิเวศเกิดขึ้น

หากปากเรายังประกาศว่ารักธรรมชาติ แต่ยังคงใช้ชีวิตกันอย่างฟุ่มเฟือย โดยได้แต่ใช้ไม่เคยคิดจะสร้างไม่นานนัก น้ำเปล่าที่เราใช้ดื่มกินก็คงจะแพงกว่าน้ำมันรถเป็นแน่แท้ แลบางคนยังไม่ทราบด้วยซ้ำว่าต้นกำเนิดน้ำนั้นมาอย่างไร กระดาษทิชชู ที่ใช้เช็ดหิ้ง ๆ ขว้าง ๆ นั้น คงไม่ได้สร้างมาจากอากาศอันว่างเปล่า หรือเราแค่คิดกันง่าย ๆ ว่า แค่อ้ายสตาจค์ไปให้กับร้านสะดวกซื้อ หรือจากการประปาก็น่าจะเพียงพอ